

**HOLY CROSS UNIVERSITY,
HUMANITARIAN PEDAGOGICAL FACULTY**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
**THEORETICAL AND APPLIED RESEARCHES
IN THE FIELD OF PEDAGOGY, PSYCHOLOGY
AND SOCIAL SCIENCES**

December 28-29 // 2016

Proceedings of the Conference

Published by Holy Cross University

Passed for printing 17.01.2017. Format 60x84/16.
Offset paper. Times New Roman Font. Digital printing.
Conventional printed sheets 16,97. Print run 100 copies.

Organising Committee:

Adamczyk M.	Ph.D. of Chemistry, Professor, Rector of the Holy Cross University, Kielce (Republic of Poland);
Zdebski J.	Ph.D. of History, Professor, Dean of the Faculty of Physical Education and Tourism of the Holy Cross University, Kielce (Republic of Poland);
Palka K.	Ph.D. of History, Dean of the Faculty of Liberal Arts and Education of the Holy Cross University, Kielce (Republic of Poland);
Winiarz A.	Ph.D. of History, Professor, Head of Department of Education, Culture and History of the Holy Cross University, Kielce (Republic of Poland);
Giza T.	Ph.D. of History, Professor at Department of Education, Culture and History of the Holy Cross University, Kielce (Republic of Poland);
Ratajek Z.	Dr hab., Professor, Professor at Department of Education, Culture and History of the Holy Cross University, Kielce (Republic of Poland).

International Scientific-Practical Conference Theoretical and applied researches in the field of pedagogy, psychology and social sciences: Conference Proceedings, December 28-29, 2016. Kielce: Holy Cross University. 292 pages.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

© Holy Cross University,
Humanitarian Pedagogical Faculty, 2016

CONTENTS**ACTUAL PROBLEMS OF SOCIAL PEDAGOGY AND SOCIAL WORK**

Inovative learning resources for foster equal participation grassroots sports dealing with discrimination and violence incidents Kozhuharova Penka, Yordanova Nadezhda, Simeonova Teodora, Stoychev Chavdar, Petkov Plamen, Ivanova Valeriya	9
Chronic victims; negative self-stigmatization marginalized groups Pospiszyl Irena	15
Psychospołeczne konteksty profilaktyki HIV w Polsce Walendzik-Ostrowska Agnieszka	22
Методика навчання загально-технічним дисциплінам магістрів електроенергетики, електротехніки та електромеханіки в умовах масових відкритих дистанційних курсів Бацуровська І. В., Доценко Н. А.	29
Сенсорне виховання дітей із затримкою мовленнєвого розвитку в умовах дошкільного навчального закладу Богдан Т. М., Прищепя І. А.	33
Система контролю успішності студентів напряму підготовки «Соціальна педагогіка» у вищому навчальному закладі Васильєва-Халатникова М. О.	37
Розвиток ідей дитиноцентризму в педагогічній думці України (кінець XIX – 20-ті рр. XX століття) Венгловська О. А.	41
Робота над культурою мовлення студентів для формування майбутньої професійної компетентності фахівців зі сфери обслуговування населення Гавриляк Л. С.	44
Проблемність визначення поняття толерантності у сучасній політичній науці Гончар Н. П.	47
Relevance of gender socialization of students Gudz Tetiana	50
Формування гуманістичного світогляду студентів мистецького вузу за допомогою історико-антропологічного підходу у викладанні історії України Денисюк О. Л.	54
Сучасний стан впровадження інноваційного менеджменту в систему середньої освіти Драгунова В. В.	57
Природовідповідний підхід до навчання молодших школярів із порушенням мовлення Журавльова Л. С.	60

Поточний контроль успішності повинен визначити:

– якість, глибину, обсяг засвоєння знань кожного розділу, теми; наявні недоліки і своєчасно намітити заходи їх усунення; ступінь відповідальності студентів в роботі, рівень розвитку їх здібностей і причини, що заважають працювати;

– рівень опанування навичками самостійної роботи і намітити шляхи та засоби їх розвитку.

Підсумковий (заключний) контроль проводиться в кінці вивчення дисципліни або по закінченні її великого розділу. Він повинен враховувати результати поточного та тематичного контролю.

Література:

1. Беспалько, В. П. Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов [Текст] / В. П. Беспалько, Ю. Г. Татур. – М., 1989. – 147 с.
2. Болубаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти / Болубаш Я. Я. – К.: ВВП «КОМПАС», 1997. – 64 с.
3. Гершунский В. С. Философия образования для XX века (в поисках практико-ориентированных образовательных концепций). – М. : Совершенство, 1998. – 608 с.
4. Гунда Г. В. Інновації у підготовці фахівців в умовах класичного університету / Г. В. Гунда, В. В. Сагарда. – Ужгород: УДУ, 2000. – 184 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

РОЗВИТОК ІДЕЙ ДИТИНОЦЕНТРИЗМУ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ (КІНЕЦЬ XIX – 20-ТІ РР. XX СТОЛІТТЯ)

Венгловська О. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Виклики третього тисячоліття зумовлюють оновлення мети, завдань, змісту освіти на гуманістичних, особистісних, аксіологічних засадах. Це, в свою чергу, актуалізує вивчення такого педагогічного явища як дитиноцентризм, в якому дитина розглядається найвищою цінністю.

Потужний сплеск ідей дитиноцентризму мав місце в педагогіці кінця XIX – 20-ті рр. XX століття. Студіювання педагогічної думки досліджуваного періоду дало можливість з'ясувати, що в окреслених хронологічних межах, у прогресивних педагогічних колах дискутувалися питання про цінності дитинства, забезпечення умов для гармонійного й різнобічного розвитку особистості, використання інтегрованого підходу до організації розвивальної діяльності, необхідності врахування в навчанні та вихованні дітей їхніх інтересів, потреб, здібностей.

Найвиразнішими прихильниками щодо реалізації пропонованих ідей у педагогіці були Ольга Дорошенко, Степан Сірополко, Софія Русова, Яків Чепіга та ін. Проаналізуємо погляди окремих персоналій щодо розвитку досліджуваного явища.

Значний внесок у розвиток ідей дитиноцентризму зробив С. Сірополко. У праці «Завдання нової школи», український педагог, історик освіти висвітлив власне бачення необхідності утвердження пропонованих ідей. Ідеї дитиноцентризму простежуємо в меті та принципах суспільного виховання, що були обґрунтовані педагогом. Мета виховання, за С. Сірополком: «Культивувати розвій дитини та допомагати саморозвиткови свободи, почуття й розуму дитини» [4, с. 156]. Визначаючи принципи суспільного виховання, педагог ґрунтувався на пріоритетах цінностей сім'ї та виховання дитини на традиціях народної педагогіки, визнанні цінності дитинства й права дитини на розвиток, зростання в праці. Серед розмаїття принципів виховання він виокремив основні: принцип сімейного виховання (взаємодія закладів суспільного виховання з матерями, діти яких відвідували заклади суспільного виховання); принцип природовідповідності (виховання дітей відповідно до їх природніх нахилів, індивідуальних здібностей); принцип діяльнісного підходу (домінування в навчальних закладах суспільного виховання продуктивних видів діяльності, зокрема: спостережень, праці в природі, дитяче експериментування, тощо) [4, с. 156].

Суголосні ідеям С. Сірополка були й думки О. Дорошенко, яка обґрунтувала шляхи реалізації досліджуваного явища у дошкільному вихованні. На її думку, ідеї дитиноцентризму знайшли своє втілення в адаптації та впровадженні положень тогочасної української та європейської прогресивної педагогіки про організацію виховного процесу в дитячих садках на принципах природовідпо-

відності та педоцентризму, врахування життєвого та особистісного досвіду дитини. У праці «Дитячий садок» педагог зазначала про те, що: «... більшість же людей на жаль і не уявляють собі, як кожную хвилину вони порушують право дитини знати і розуміти все, що її оточує, доходити до всього, не користуючись досвідом других, себ-то книжками та поясненнями дорослих, а шляхом власного досвіду та власних спостережень» [1, с. 12]. Ця теза підтверджує думку про те, що педагоги, плануючи освітню діяльність мають, передусім, будувати його з урахуванням можливих векторів особистісної траєкторії розвитку кожної окремої дитини.

З огляду на заявлену проблему дослідження, вартісними для вивчення є праці С. Русової, у яких, проблема дитиноцентризму є ключовою [2, с. 46-50]. Розвиваючи ідеї дитиноцентризму, педагог орієнтувалася на досягнення європейських педагогів-реформаторів (А. Біне, О. Декролі, М. Монтессорі, Ф. Фребель) та соціальні потреби щодо виховання дітей. Враховуючи запити тогочасного суспільства, вчена визначила мету, завдання соціального виховання, обґрунтувала необхідність розвитку мережі закладів суспільного виховання для дітей як дошкільного, так і шкільного віку (ясла, дитячі садки-охоронки, майдани, школи, тощо).

У праці «Дошкільне виховання» С. Русова називає умови, на яких має ґрунтуватися виховання дитини: «виховання має бути індивідуальне, пристосоване до природи дитини, і національне; мусить відповідати соціально-культурним вимогам часу, і бути вільним незалежним» [3, с. 44]. Виокремлені автором положення, сприяють усвідомленню про те, що дитину С. Русова вважала найвищою цінністю. Тому освітня діяльність у різних виховних та навчальних закладах мала бути спрямована на розвиток особистісних сенсів кожної дитини. Так, у праці «Нова школа» педагог виокремлює мету діяльності школи. На думку С. Русової вона (школа) має: «...збудити, дати змогу виявитися самостійним творчим силам дитини. Виклавши творчу самостійну діяльність дитини, вчитель поширює свідомість учня й тим самим поширює діяльність його, й допомагає йому новими засобами творити як найкраще. За для того, щоб зуміти викликати в учня духовну діяльність, треба зрозуміти душевний склад дитини» [3, с. 208].

Ще одним представником педагогічної думки України кінця XIX – 20-х рр. XX століття, був Я. Чепіга, який, так само, як і його сучасники, побудував систему виховання, ґрунтуючись на гуманістичних ідеях педагогіки. Йому імпували положення експериментальної педагогіки та педології щодо врахування в освітньому процесі індивідуальних, спадкових та вікових психофізіологічних особливостей дітей.

У праці «Педологія, або наука про дітей» педагог писав: «Істота, що звертає на себе увагу всього свідомого люду, в котрій той людина бачить свого духовного наслідника, ... котрій віддає всю свою любов, на яку тільки гідна людина, істота ця – дитина» [6, с. 208-209]. Саме тому, педагогічна думка кінця XIX – у 20-ті рр. XX століття щодо педагогічного супроводу розвитку дитини, орієнтувалася, передусім, на особливості дитячої природи.

На думку педагога, мета навчання та виховання мали бути орієнтовані на розвиток особистісних домінант дитини, прищеплення їй загальнолюдських цінностей. Я. Чепіга обґрунтував педагогічні умови організації навчально-виховного процесу, який відповідно до дитиноцентричних ідей, мав будуватися із урахуванням: вікових особливостей та індивідуальних здібностей дитини («вихованець повинен знайти все (мається на увазі в школі), що вимагає природа його, особливості його організму, і все, що сприяє його нормальному розвитку» [5, с. 190]); життєвого досвіду дитини («Словесні книжні образи, не підтверджені власним досвідом, втрачають власну реальність, і з ними людина безпорадна в житті і мало корисна громадянству») [5, с. 191]; практико-орієнтованого змісту («в школу з'являється дитина з таким запасом уявлень, що в школі не вчити її доводиться, а поширювати думку і прочищати шлях до нових і нових ідей і не запаморочувати книжними туманними знаннями живі і ясні образи, прийняті нею ще до школи з реального життя вільно і не примусово») [5, с. 190]; практичних, дослідницько-пошукових методів навчання; зв'язку навчання із життям (поєднання навчання із трудовою діяльністю).

Вартісними з огляду на сьогодення є судження педагога, про те, що розвиток дитини, особливості її поведінки, середовище, в якому живе дитина, мають стати предметом систематичних, цілісних досліджень. Результати педагогічного спостереження, експерименту за дітьми дають можливість вчителю/вихователю обирати та адаптувати навчальні програми, змістово-методичне забезпечення до потреб дитини, підбирати ефективні форми, методи роботи, що забезпечують активність, діяльність дитини, її потребу у пізнанні навколишнього світу [6, с. 210]. Я. Чепіга розкрив умови забезпечення дитиноцентричної педагогіки, які є актуальними для сучасної школи. Наведену тезу підтверджують думки педагога, викладені ним у праці «Проект української школи»: «Завдання школи збігається із завданнями людськості – зберегти людську природу і удосконалити її, приналежності до соціальних і економічних умов життя певного народу, згідно з вимогами людської моралі» [7, с. 31].

Вивчення теоретико-практичної спадщини педагогів кінця XIX – 20-х рр. XX століття дає можливість виокремити ключові ідеї дитиноцентризму, що не втратили актуальності для сьогодення. До них відносимо: положення про ціннісний концепт педагогіки, врахування в освітньому процесі особистісних сенсів кожної дитини, використання практичних методів у навчанні, відповідно до потреб та інтересів дитини, організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії на засадах дитиноцентризму.

Література:

1. Дорошенкова О. Дитячий садок: Порадник для керівників дошкільного виховання / О. Дорошенкова. – К.: Видання Київського Райкому Профспілки Цукровиків, 1922. – 224 с.
2. Іванюк Г. Діяльність Софії Русової в царині педагогіки: служіння народу й Україні / Ганна Іванюк // Рідна школа. – № 5-6 (травень–червень), 2016. – С. 46–50.

3. Русова С. Вибрані педагогічні твори. / С. Русова. – К. : Освіта, 1996. – 304 с.
4. Сірополко С.О. Завдання нової школи / Степан Онисович Сірополко // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.) : хрестоматія / [упоряд. : Л. Д. Березівська та ін.]. – К., 2003. – С. 155–156.
5. Чепіга Я. Ґрунтовні принципи нормальної школи / Я. Чепіга // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.) : Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д. Березівська та ін. – К. : Наук. світ, 2003. – С. 189–191.
6. Чепіга Я. Педологія, або наука про дітей / Я. Чепіга // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.) : Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д. Березівська та ін. – К. : Наук. світ, 2003. – С. 208–212.
7. Чепіга Я. Проект української школи / Я. Чепіга // Світло. – № 2 Жовтень (Октябрь). – 1913. – С. 31–41.

РОБОТА НАД КУЛЬТУРОЮ МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ЗІ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ

Гавриляк Л. С.

викладач української мови

*Криворізького державного комерційно-економічного технікуму
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

Розвиток ринку послуг в Україні потребує наявності висококваліфікованих фахівців зі сфери обслуговування, до яких в сучасних умовах, наближення до європейських стандартів, висуваються нові вимоги. Студенти часто запитують про значимість предмета, який вивчається. Відповідаємо, що культура мовлення студентів – це важлива ознака професійної компетенції фахівців зі сфери обслуговування населення. Саме з розуміння значимості предмета з'являється позитивне ставлення до навчання. Коли студент усвідомлює як отримані знання він може застосувати на практиці, потяг до засвоєння знань збільшується.

Метою вивчення предмета «Української мови (за професійним спрямуванням)» є і формування у студентів комунікативної компетентності, що сприяє подальшій професійній, шляхом засвоєння доступного і необхідного обсягу знань з мови навчання, опанування всіх видів мовленнєвої діяльності та набуття певного практичного досвіду у спілкуванні та обслуговуванні.

Комунікативна компетентність – здатність особистості застосувати у конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з навколишніми й віддаленими людьми та подіями, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями [1, с. 8-9].

Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми. Вона передбачає уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти і бути зрозумілим для партнера по спілкуванню.

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- формування в студентів мотивації вивчення мови;
- забезпечення гармонійного розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма);
- формування комунікативних умінь;
- опанування найважливіших функціональних складових мовної системи з урахуванням особливостей фонетичної і граматичної систем кожної мови навчання;
- соціально-культурний розвиток особистості;
- формування вміння вчитися.

Для того щоб реалізувати поставлені завдання ми пропонуємо створювати на заняттях комунікативні ситуації як засіб управління процесом спілкування. Форма реалізації комунікативних ситуацій – це усний чи письмовий діалог. Саме діалогічне мовлення дає прекрасну можливість сформувати необхідні складові комунікативної компетентності. Адже «Є сенс говорити про компетенції тільки тоді, коли вони проявляються в якій-небудь ситуації, не проявлена компетенція, яка залишилась в ряду потенціальностей, не є компетенцією, а, найбільше, прихованою можливістю. Компетенція не може бути ізольованою від конкретних умов її реалізації» [2, с. 81]. Таке завдання може бути вирішене на практичних заняттях, де враховуються індивідуальні особливості студентів. У повному обсязі це відбувається в процесі сумісної пошукової роботи студентів та викладачів. «Очевидна необхідність в створенні середовища, яке об'єднає студентів та викладача і надасть можливість задавати питання та отримувати відповіді, обговорювати матеріали і допрацьовувати їх спільними зусиллями» [3, с. 15]. Створення комунікативної ситуації, виявлення зіткнення з труднощами, розуміння діалогу, сприяє тренуванню мислення, оформленню власної локальної позиції в комунікації, вчить чітко визначати свої думки, наполягати або відмовлятися від аргументів, зафіксувавши причини своєї дії. Тільки за таких умов діалог (як основа комунікації) стає змістовним. Таке можливо тільки за рахунок тренування, розуміння і необхідності його презентувати (для інших), тобто в процесі комунікації. «Для придбання комунікативної компетентності треба засвоїти техніки мовлення, не говорити про щось, а робить щось, проводити діяльність промовою» [4, с. 90].

Використання відповідної форми навчальних ситуацій дає засоби для розвитку здібності розуміння і формує початкову універсальну комунікативну практику. Можна стверджувати: у кожного, хто виконував таку роботу є справжній досвід – комунікативний текст [5, с. 181-182]. Обговорення сучасних життєвих ситуацій набуває особливого значення саме в рамках ігрової ситуації, зіткнення з опозиційною (критичною) точкою зору. Ефективною такою практикою є використання форми діалогу як комунікативної ситуації, що конструється